

дитини з особливими освітніми потребами : зб.матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. – Вінниця, 2020. – Випуск 3. – С. 261–267.

5. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. N. M. Bıbık. – Kyıv : Lıtera LTD, 2018. – 160 s.
6. Проектування моделі нового освітнього середовища закладу загальної середньої освіти: Методичні рекомендації / автори-укладачі: Т.О.Кузьміч, Н.І.Мітяєва. – Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019 – 35 с.
7. Соколовська Г. М. Естетика. Історія і теорія / Навч. посібник для студентів всіх форм навчання. - ОНМА ім. А.В. Нежданової. – Одеса, 2016. – 204 с.
8. Сухомлинський В. О. Сердце віддаю дітям / В. Сухомлинський – К. : Радянська школа, 1971. – 123 с.

Т. Махлай,

здобувач ОС «магістр»

Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського

T. Makhlai,

master's student,

Vinnitsia Mykhailo Kotsubynsky
State Pedagogical University

МИСТЕЦЬКИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ САМООЦІНКИ В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

ARTISTIC ASPECT OF SELF-ESTEEM FORMATION OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS

***Анотація.** У статті детальніше зосереджується увага на тому, як мистецтво може навчити учнів початкових класів самооцінці та як вона безпосередньо покращує їхню самооцінку на краще.*

***Abstract.** The article focuses in more detail on how art can teach elementary school students self-esteem and how it directly improves their self-esteem for the better.*

***Ключові слова:** самооцінка, учні початкової школи, мистецтво.*

***Keywords:** self-esteem, elementary school students, art.*

Досвід мистецтва для учнів початкової школи – це весело, творчо та створює нові можливості для навчання. Мистецтво в ранній освіті не тільки дозволяє учням виражати себе творчо, але й підтверджує ефективність інтерактивного навчання. Для дітей дуже приємно бачити завершений проект, який вони створили з нуля. У той час як мистецтво сприяє академічним досягненням, як часто цитують дослідження, ще один спосіб поглянути на мистецтво в ранній освіті через допоміжні поведінкові переваги, які воно дає. Завдяки художній освіті діти вчаться міркувати та ставити

запитання. Крім того, вони навчаються громадській відповідальності та самовираженню.

Самооцінка розвивається в ранньому дитинстві, коли діти починають відчувати і визначати свої можливості. Таким чином, розвиток здорової самооцінки з раннього віку є невід'ємною частиною, оскільки це безпосередньо веде до вищого рівня впевненості в собі та в діяльності, в якій вони беруть участь.

Педагоги вважають[2], що мистецтво покращує як когнітивні, так і соціально-емоційні здібності. Воно може включати образотворче мистецтво, таке як робота з глиною, малювання, живопис, і слухові мистецтва, а саме музику та поезію. Маючи можливість висловитися, діти можуть конструктивно критикувати та хвалити, що допомагає навчитися отримувати цю допомогу від інших. Цей тип навчання, у свою чергу, дає змогу мистецтву сприяти розвитку самооцінки дитини. У дітей, які не поспішають, з'являється відчуття виконаного обов'язку. Це досягнення дає учневі можливість не тільки побачити цінність роботи інших і дорожчості часу, який вони вклали, але й дає можливість саморефлексії на їхньому творчому процесі. Ця саморефлексія є вирішальним компонентом для подальшого розвитку їхньої самооцінки, оскільки вона породжує почуття гордості та унікальності в особистості.

Незалежно від того, який вид мистецтва учні оберуть, вони навчатимуться реальних навичок. Мистецтво в ранньому віці змушує їх розвивати критичне мислення, моторику маніпулювання предметами та соціальні навички. Відомо також, що самооцінка підвищується, коли учень стає більш впевненим на уроці мистецтва. Ця впевненість походить частково від можливостей виразити себе в класі, окрім академічних навичок, які вони розвивають. Бути частиною середовища, де їхній голос чувають і їх, як особистість, бачать, створює відчуття визнання, яке має вирішальне значення для самооцінки, особливо в місцях, де соціальне порівняння має першочергове значення[1].

Тут важливий процес, а не продукт створення мистецтва. Часто діти дізнаються більше, коли беруть на себе зобов'язання вивчати такий предмет, як мистецтво, тому так важливо підтримувати таку діяльність.

Самооцінка вважається життєво необхідною для соціального, когнітивного розвитку та емоційного благополуччя дітей. На сьогодні кілька досліджень показали, що заняття мистецтвом можуть підвищити самооцінку молодших школярів. Однак такі дослідження в основному зосереджувалися на невеликих, нерепрезентативних вибірках. Ці результати свідчать про те, що ініціативи щодо сприяння залученню дітей до мистецтва можуть стати практичним і ефективним способом підвищення самооцінки дітей.

Незалежно від того, в індивідуальному середовищі чи в групі, мистецтво підвищує впевненість дитини. Наприклад, дослідження показали, що коли діти беруть участь у мистецькій діяльності з однолітками, зворотній зв'язок, який вони дають одне одному, формує самоповагу, допомагаючи їм навчитися сприймати критику та похвалу інших. І це не єдиний спосіб покращити самооцінку. Ось п'ять інших способів, як мистецтво допомагає дитині на шляху до кращого самовідчуття.

Мистецтво вселяє гордість. Коли ваша дитина вкладає серце й душу в мистецький проект — і проводить години, працюючи над ним, розвиваючи його та роблячи його красивим — вона відчує величезне почуття гордості, коли він буде завершений. «Мистецтво — це чудовий інструмент, оскільки ми всі в одному човні, вчимося творити та досягати успіху новими та несподіваними способами», — каже Дорі Кантер, освітній консультант і автор навчальних програм з мистецтва/грамотності та викладач. «Діти не тільки стають поціновувачами роботи один одного, але й розвивають навички саморефлексії, намагаючись реалізувати своє особисте бачення».

Мистецтво допомагає дитині розвивати навички реального життя. Залежно від конкретної мистецької діяльності, якою дитина вирішила займатися — музика, малювання, акторська майстерність чи танець — вона обов'язково навчиться важливих реальних навичок, зокрема критичного та творчого мислення, координації рук і очей, моторики та соціальних навичок. такі навички, як чергування, обмін та переговори. «З мого досвіду, учні встановлюють особистий зв'язок із предметом через мистецтво, і, як наслідок, вони поглиблюють своє мислення через творчу реакцію», — каже Кантер. «Крім того, студенти вчаться наполегливості та вищого рівня мислення завдяки творчому вирішенню проблем, коли їм надається можливість присвятити час створенню завершеного витвору мистецтва»[3].

Мистецтво призводить до вищих балів на тестах у класі. Самооцінка підвищується, коли дитина почувається впевнено в класі. Навички, отримані під час вивчення мистецтва, включаючи концентрацію та відданість, впливають на цінності в класі та результати тестів. Дослідження показують, що учні, які були активно залучені до мистецтва, перевершували менш залучених однолітків, навіть у низьких соціально-економічних групах. Музика, зокрема, допомагає надати дітям покращені навички в класі, включаючи критичне мислення, творче вирішення проблем, роботу в команді та ефективне спілкування.

Мистецтво розширює можливості для самовираження. Ще одна перевага полягає в тому, що діти дають можливість самовираження, особливо в класі. Коли молодші школярі працюють над спільною метою, вони цінують, що їхній «голос» та інтереси чують і розуміють інші. Ці спільні зусилля створюють відчуття надійного прийняття, яке має вирішальне значення для їхньої самооцінки.

Мистецтво посилює почуття приналежності або прихильності людини до спільноти. Громадські мистецькі програми допомагають познайомити дитину з новими людьми та досвідом. Ця прихильність заохочує вашу дитину брати участь у соціальній та творчій діяльності, відчуваючи себе частиною більшої спільноти. Дитина дізнається про довіру та розвиває навички міжособистісного спілкування та дружби.

Навчання, пов'язане з мистецтвом, незалежно від мистецтва, має вирішальне значення для формування самооцінки дитини — чи то в студії, чи в класі, чи на ігровому майданчику. Поговоріть з дітьми. Дізнайтеся більше про їхні творчі інтереси та надайте їм ресурси та можливості для зростання та процвітання.

Ініціативи щодо сприяння залученню дітей до мистецтва можуть стати практичним і ефективним способом підвищення самооцінки дітей.

«Серед відповідної вибірки діти, які часто брали участь у мистецькій діяльності, мали значно більший рівень самооцінки, ніж ті, хто брав участь рідше», — повідомляють американські дослідники. Ця різниця подвоїлася, коли порівнювали дітей «найчастіше» з тими, хто займався мистецтвом рідше одного разу на місяць[4].

Для читання, а також для створення музики або прослуховування це підвищення самооцінки обмежувалося дітьми, чиї батьки займалися з ними мистецтвом принаймні один або два рази на тиждень. Живопис і малювання, однак, асоціювалися з вищою самооцінкою незалежно від того, брали участь батьки чи ні.

Дослідники припускають, що створення таких робіт, як картини чи малюнки, «може допомогти дітям відчувати себе унікальними і, таким чином, підвищити самооцінку» незалежно від участі батьків.

Отже, створення мистецтва може «підтвердити унікальність особистості, що породжує відчуття досягнення та почуття власної гідності». Крім того, «мистецтво, як було показано, підтримує почуття соціальної ідентичності» і може «заохочувати цілеспрямовану поведінку та підвищувати соціальну стійкість».

Нарешті, результати свідчать про те, що «дітям не обов'язково бути хорошими в мистецтві», щоб отримати вигоду від вищої самооцінки: «схоже, що ключовим є залучення, а не здібності». Підкреслення невід'ємної цінності процесу може заохочувати до більшої участі дітей, які неохоче беруть участь через страх невдачі[4].

Залучення до мистецтва може бути важливим для підтримки самооцінки дітей — основного маркера позитивного розвитку. З огляду на те, що такі заняття можуть покращити оцінки та прискорити загальний когнітивний розвиток, стає все більш очевидним, що одними з найкращих інструментів, які ви можете надати дитині, можуть бути пензлик або піаніно.

Література

1. Дворник, Ю. Ф. Формування творчої активності молодших школярів як психолого-педагогічна проблема: наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки». Ніжин: НДУ ім. Миколи Гоголя. 2020. Вип. № 1. С. 122-138.
2. Мішиха Л.П. Психологія творчості: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Гостинець. 2017. 448 с.
3. Laurel Mcleod. Art in Early Education: The Role of Art in Self Esteem Development Toronto: Arts Help. 2020. Вип. № 4. С. 43-46.
4. Lazarenko N. Brovchak L., Starovoit L. The development of musical intelligence in junior schoolchildren during the lessons of the artistic cycle. SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume IV, May 24-25, 2019. P.422-439
5. Tom Jacobs. Чому мистецтво має значення для самооцінки дітей: GreaterGoodMagazine. Chicago: GreaterGoodMagazine. 2019. Вип. №10. С. 26-32.